

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ЕЛЕКТРОНИКА
„КОНСТАНТИН ФОТИНОВ” - БУРГАС

УТВЪРДИЛ:

№ РД 07-677 /13.09.2017 г.

Коста Папазов

Директор

П Л А Н

**ЗА РАБОТАТА НА УЧИЛИЩЕН КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ
ЗА СПРАВЯНЕ С ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ**

2017/2018 ГОДИНА

Състав на съвета:

1. Председател: Катя Караушева – зам.-директор

2. Членове:

Ивилина Вулова – училищен психолог;

Димитрина Радева – учител и представител на Училищно настоятелство;;

Мариана Стоянова – учител;

Володя Цветков – учител;

Пенка Паспалева – предс. на съвета на настоятелите;

Председател на училищен съвет – член на Училищен ученически съвет.

ПРЕДМЕТ

Проучване и подпомагане психичното развитие и здраве на децата и юношите в системата на средното образование, чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище.

ЦЕЛ

Разработване и прилагане на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

ЗАДАЧИ

- Разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на тормоза в училище
- Разработване на защитна мрежа за интервенция при случай на тормоз в училище

1. Общи положения

- 1.1 Във всяко училище се създава координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Съветът се ръководи задължително от помощник-директор и включва училищен психолог, учители, ученици и родители.
- 1.2 Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които най-общо имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.

- 1.3 Комплексът от превантивни мерки трябва да включва всички възможни аспекти и форми на тормоза, ясно да фокусира вниманието върху участието на всички групи и да се планира на три нива – класна стая, училище, общонст.
- 1.4 За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, изграждане на ценности, правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз във взаимоотношенията в училище.
- 1.5 По – голямата част от ситуацияите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои и от самите ученици. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.
- 1.6 Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между учениците и поведение, което е неприемливо. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да се насочи както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически форми.

1.7 СЪЩНОСТ НА ПОНЯТИЕТО ТОРМОЗ:

- ФИЗИЧЕСКИ ТОРМОЗ – блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в помещение ;
- ВЕРБАЛЕН ТОРМОЗ - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди ;
- ПСИХИЧЕН ТОРМОЗ – подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личното имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;
- СОЦИАЛЕН ТОРМОЗ – избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с учениците, обект на тормоз, изолиране. Тормозът може да бъде и ВИРТУАЛЕН. Тук спада разпространението на : обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Фейсбук, разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават; снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово знание и съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и други .

2. Задължение на всеки учител:

Да се намеси, да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

3. Начини за противодействие на училищния тормоз между учениците в ПГЕЕ “Константин Фотинов“:

3.1 Създаване на координационен съвет, който да отговаря за планиране и координиране на усилията за справяне с тормоза.

3.2 Дейности на ниво класна стая / паралелка:

- Провеждане на теми, съгласно годишния календарен план в часа на класа

Срок: постоянен

Отг.: кл. ръководители

- Провеждане на групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит в тематичен час на класа.

Срок: постоянен

Отг.: кл. ръководители

3.3 Дейности на ниво училище:

- Подобряване системата от дежурства, с оглед обхващане на местата, в които е повишен риска от ситуации на тормоз.
- Осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти.
- Провеждане на училищни мероприятия и изяви, съвместно с институции, НПО и други.

Срок: постоянен

Отг.: кл. ръководители, учители

4. Процедури и алгоритъм при установен училищен тормоз между учениците.

4.1 *Инциденти, свързани с физическо насилие*

- При настъпване на инцидент, който може да застраши живота или здравето на учениците, всеки служител в училището е длъжен незабавно да уведоми член на ръководството.
- В случай, че инцидентът е свързан с физическа опасност за живота или здравето на учениците, свидетеля на инцидента или служителят, разбрал пръв за него, веднага сигнализира медицинското лице за извършване на медицински преглед на пострадалия.
- Медицинските лица извършват първоначален преглед на пострадалия и вписва състоянието му в регистрационна книга.
- Ако медицинското лице прецени, че е необходимо уведомяване на спешен център, се повиква спешна медицинска помощ на телефон 112. Незабавно след това се

уведомяват и родителите на пострадалият, като разговорът се регистрира в регистрац. Книга.

- Ако инцидентът е свързан с физическо насилие, което да е предизвикало физически травми, незабавно се уведомяват и органите на реда – I РПУ – дежурен или инспектор ДПС, както и родителите на ученика, упражнявал насилието
- След като са извършени първите необходими действия по опазване живота и здравето на пострадалите, ЗДУПД регистрира сигнала в специална регистрационна книга, съхраняваща се в пом. Дирекцията на училището. Дневникът – регистър съдържа следните графи: № по ред, дата, час, име и фамилия на пострадалото дете, предприети първи незабавни действия, уведомени длъжностни лица/органи, уведомени родители, име, фамилия и подпис на ЗДУПД
- Класният ръководител извършва проверка на случая, като при необходимост ползва съдействието на училищен психолог и / или ръководството на училището.
- При инцидент, свързан с ПТП, при който има пострадал ученик или завършил с фатален край, класния ръководител писмено уведомява директора. А той – РУО – МОН – Община Бургас.
- При необходимост за изясняване на случая ръководството на училището извършва писмено уведомяване на съответните институции.
- След изясняване на случая класният ръководител прави предложение за предприемане на последващи действия, уведомяване на ДПС, Отдел закрила надетето, разговор с родители, стартиране на процедура по налагане на наказание съгласно ЗПУО и Правилника за дейността на училището. Извършване на последващи действия – налагане на наказание, тематични часове на класа, консултации с психолога, разговори с родители.

4.2 *Инциденти, свързани с психическо насилие.*

- При постъпване на сигнал, свързан с данни за упражнено психическо насилие върху деца, всеки служител в училището е длъжен незабавно да уведоми ръководството
- ЗДУПД регистрира инцидента в дневник-регистър, съхраняващ се в заместник дирекцията.
- ЗДУПД уведомява психолога и класния ръководител
- Класния ръководител извършва проверка по случая със съдействието на психолога
- Класният ръководител уведомява по телефона родителите на пострадалото дете, изпраща уведомление в писмен вид на домашен адрес. ЗДУПД регистрира в регистъра дата и час на обаждане и изходящ номер на уведомителното писмо

- Извършват се последващи действия – налагане на наказание или мярка по Правилника за дейността на училището, тематични беседи в час на класа, консултации с психолога, разговори с родители и други подходящи според случая възпитателни мерки.

Ниво на тормоз	Отговор от страна на училището	Отговорни лица
Ниско нарушение на правилата	Прекратяване – изтъкване на нарушеното правило – налагане на съответната последица	Учител и класен ръководител
Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата	Протокол за тормоз. Възстановяване на щетата, разговаря се с родителите	Класе ръководител, училищен психолог
Сериозно – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния инегритет, както на детето – жертва, така и на детето – извършител	Насочване към МКБППМН и полицията, ОЗД и общината по силата на координационния механизъм. Протокол за тормоз – среща с родителите, възстановяване на щетата, включване на учениците в допълнителни програми.	Директор ЗДУПД Класен ръководител Училище психолог служители

1. Действия при разрешаване на установен училищен тормоз между учениците в ПГЕЕ „Константин Фотинов“.

На първо място е важно да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между учениците. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на учениците, включително и на тези, които самоприсъстват без активно да участват. По – голямата част от ситуацияите на тормоз следва да бъдат овладени от учителите, а някои и от самите ученици. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

Първа стъпка: Прекратяване на ситуацията на тормоз:

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени, да се прекрати физическия контакт между тях незабавно и да се уведоми класен ръководител или ЗДУПД.

Не трябва веднага да сразпитва за случилото се, да се обсъждат причинет за насилието или да се изяснява ситуацията. Това следва да се случи на по – късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

Втора стъпка: Реакции спрямо ученика, който е упражнил тормоз:

Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от класен ръководител или училищен психолог.

Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с детето. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в самия ученик и в личността му, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които всички се придържат, а не за да бъде наказан.

Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класния ръководител разговаря с ученика, а ученика сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценост. С това негово решение трябва да се съгласи и ученика, който е бил потърпевш от тормоза. Като първа стъпка класния ръководител изслушва ученика. Не е желателно ученика да се изслушва съвместно с потърпевшия ученик. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класния ръководител за определен период от време проследява поведението на учениците и дава обратна връзка.

Трета стъпка: Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз:

Работата с деца, които са обект на тормоз, е насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

Класният ръководител говори с ученика, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило.

Подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се.

Класният ръководител или психолога наблюдава ученика в следващите дни, за да се увери как се чувства то и при необходимост отново разговаря с него.

Четвърта стъпка: Реакции спрямо наблюдателите

Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да напавят същото, ако се случи в бъдеще.

Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозеният ученик.

Училищна система за насочване към други служби.

Създава се регистър на училището за регистриране на случаи на тормоз между учениците.

Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва от учителя, който я е наблюдавал /или ЗДУПД/ с цел да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходящата интервенция.

Регистърът съдържа следните реквизити: дата, кратко описание на всяка ситуация, участници, клас, предприети мерки, подпис. Този регистър се съхранява на достъпно място в помощник дирекцията.

Класните ръководители следят вписаните в регистъра случаи и предприемат съответните мерки като взаимодействат с родители на ученика, с учители и с училищен психолог.

В случаите, при които поведението на ученика се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие, Координационния съвет предлага на директора да бъде потърсено съдействие от страна на отдел Закрила на детето по местоживееене и от същия отдел по район на училището, от местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.